

Onder onze Noord-Nederlandsche schrijfsters zijn er weinige, die zoo beheerscht schrijven kunnen zonder het vrouwelijke in hun aanvoelingsvermogen geweld aan te doen. Want dit is het schoone van „Zieke levens”, dat het zoo volkomen „open” geschreven is. Het geeft het leven van binnen uit weer zonder psychologische analyses en zonder omlijstende beschrijvingen.

Daarbij benadert zij het ideaal, dat in de na-oorlogsche jaren den vergeten schrijver Hondius voor oogen stond en dat hij zelf in zijn novelle „Sebastiaan” heeft getracht te verwerkelijken.

ROEL HOUWINK

AAR VAN DE WERFHORST, *De grote, stille Knecht*. A'dam, N.V. De Arbeiderspers, 1936.

Naar wij meenen te weten debuteert Aar van de Werfhorst met dit boek. Als zoodanig valt er veel te prijzen in dezen roman, ofschoon wij in het bijzonder ten aanzien van de ietwat oppervlakkige wijze, waarmee de schrijver zich van de psychologische fundeering van zijn figuren afmaakt, een voorbehoud moeten maken bij onzen lof.

Te loven valt echter de ernst, waarmede van de Werfhorst zijn onderwerp behandeld heeft. Want het komt tegenwoordig meer dan eens voor, dat een schrijver zelf niet, of slechts ten halve gelooft aan het gegeven, dat hij zich voor zijn roman gekozen heeft. Het boek mist dan een innerlijke noodzaak. Het boeit den lezer niet en doet aan als een grauwe woestijn van bedrukt papier. Dat is echter bij „De grote stille knecht” geenszins het geval. Achter dit boek staat een krachtige overtuiging. Deze schrijver heeft wat te zeggen en weet wat hij zeggen wil.

De groote stille knecht is een legendarische figuur. Hij is de drager van een sociaal idealisme, dat echter aan het einde van het verhaal tragisch ten ondergaat, hoewel de auteur in zijn epiloog deze tragiek in het licht van de toekomst minder tragisch ziet dan uit den afloop van het verhaal zelf af te leiden valt. Uit een compositorisch oogpunt is het misschien jammer, dat van de Werfhorst dit toekomst-perspectief niet in de legende zelf heeft weten te betrekken, omdat het nu aan zijn boek een zekere tweeslachtigheid geeft. Doch dit zou waarschijnlijk voor dezen roman een geheel anderen bouw hebben vereischt.

Het verhaal heeft per slot van rekening zijn eigen groei gevolgd en het getuigt van de zuiverheid van des schrijvers artistieke geweten, dat hij zijn commentaar op den afloop der legende niet vervlochten heeft met het verhaal, nu er blijkbaar een zekere distantie bestond tusschen de spontane dichterlijke verbeelding en de wereldbeschouwing van den auteur. Hij heeft geen geweld gepleegd op zijn onderwerp, gelijk b.v. Jef Last deed, toen hij zijn Zuiderzee-roman schreef en daarin zijn romantischen aard verkrachten moest om zijn wereldbeschouwing te redden.